

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 30 november 2022
Ons kenmerk 48/5.8/2022001912
Behandeld door team Ruimte, Energie en Wonen (0592) 36 55 55
Onderwerp: Vaststelling van de Toelichting Projectbesluit en Milieueffectrapportage, Nota van Antwoord en Nota Kansrijke oplossingsrichtingen voor de extra waterberging
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Met deze brief informeren we u over de vaststelling van de 'Toelichting Projectbesluit en Milieueffectrapportage' (hierna Toelichting), Nota van Antwoord en Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen voor de optimalisatie van de waterberging De Onlanden. Op basis van dit besluit wordt het milieueffectrapport (MER) opgesteld. Dit betekent dat er in het MER in totaal drie alternatieven worden onderzocht, namelijk:

- De benoemde alternatieven uit de Toelichting, namelijk:
 1. Alternatief Droge Voeten 2050;
 2. Compartimentering kwetsbaar natuurgebied.
- Naar aanleiding van de reacties en het advies van de Commissie m.e.r. is daar in de Nota van Antwoord en Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen aan toegevoegd:
 3. Optimaal natuuralternatief/ Hooiwegvariant'.

Eerder, op 8 maart 2022, hebben wij u geïnformeerd over ons voornemen om voor de optimalisatie van De Onlanden een projectbesluit en MER te doorlopen. Voor het Projectbesluit (onder de Omgevingswet) is Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag. We hebben toen aangegeven dat we u op verschillende momenten in het proces schriftelijk zouden informeren, dit is één van deze momenten.

In deze brief gaan wij op een aantal zaken in:

- Binnengekomen reacties
- Nota van Antwoord en Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen
- Procedure
- Brief Stichting Onlanden
- Planning

Achtergrond

Waterschap Noorderzijlvest heeft het voornemen om de waterberging in De Onlanden te optimaliseren om meer capaciteit te realiseren. Om dit mogelijk te maken heeft het waterschap ons college verzocht een projectprocedure in het kader van de Omgevingswet te doorlopen. Voor het Projectbesluit onder de Omgevingswet zijn wij het bevoegd gezag. Wij verwachten, ondanks het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar 1 juli 2023, dat de besluitvorming onder de Omgevingswet gaat plaatsvinden.

Binnengekomen reacties

Op dinsdag 11 maart 2022 hebben wij de 'Toelichting projectbesluit en milieu-effectrapportage' ter inzage gelegd. In de Toelichting wordt onder andere de reikwijdte en het detailniveau voor de op te stellen MER gedefinieerd. De Toelichting lag ter inzage tot en met 5 mei 2022. Tijdens deze periode hebben wij 30 reacties ontvangen. De reacties zijn geïnventariseerd en beantwoord in de Nota van Antwoord. De ingediende oplossingsrichtingen zijn beoordeeld op kansrijkheid in de Nota van Kansrijke oplossingsrichtingen. Met het vaststellen van de Toelichting, Nota van Antwoord en Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen zijn de antwoorden op de reacties aan de omgeving bekend gemaakt. De antwoorden op de reacties zijn als eerste kenbaar gemaakt aan de indieners van de reacties. Zij zijn op de hoogte gebracht via een persoonlijk brief via de mail.

Nota van Antwoord en Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen

Een aantal reacties heeft aanleiding gegeven voor een aanscherping of aanvulling van de scope voor de onderzoeken en het MER, dit is benoemd in de Nota van Antwoord. Daarnaast zijn er in de reacties verschillende koppelkansen aangereikt. Deze hebben voornamelijk betrekking op de thema's: recreatie, natuur, infrastructuur en uitvoering. De koppelkansen zijn in de afgelopen periode besproken met de gebiedspartners om te bepalen of deze kansrijk zijn of niet. Er worden drie koppelkansen door het waterschap meegenomen in de planuitwerking, dit is onder andere beschreven in de Nota kansrijke oplossingsrichtingen. In de Nota kansrijke oplossingsrichtingen worden ook de aangedragen oplossingsrichtingen beoordeeld op kansrijkheid, aan de hand van de meegegeven uitgangspunten en voorkeuren uit de Toelichting. Op basis van de beoordeling wordt een extra (derde) oplossingsrichting als kansrijk beoordeeld, namelijk het 'Optimaal natuuralternatief/Hooiwegvariant'. Deze oplossingsrichting gaat meer in op mogelijkheden voor natuurontwikkeling, dit sluit ook aan op het advies van de Commissie m.e.r. Het bevat de volgende onderdelen: het aanleggen van vluchtheuvels voor dieren, het dempen van bermsloten, het aanpassen van het waterpeil op specifieke plekken in het gebied en het verplaatsen van de stuwen aan de kant van het Leekstermeer.

Procedure

Met de vaststelling van de Toelichting, Nota van antwoord en Nota van Kansrijke oplossingsrichtingen wordt de verkenning voor de extra waterberging van de Onlanden afgesloten. Nu kan worden gestart met het opstellen van het MER en het Projectbesluit. De komende maanden werkt het waterschap de drie alternatieven verder uit tot een schetsontwerp en worden er onderzoeken uitgevoerd.

Vervolgens worden de alternatieven beoordeeld in het MER. Op basis van de uitkomsten van de m.e.r.-beoordeling wordt een voorkeursalternatief gekozen. Bij deze keuze voor een voorkeursalternatief informeren wij u opnieuw.

Reactie op ingezonden brief Stichting Onlanden

Eind september ontvingen wij een brief van Stichting Onlanden met een verzoek om de scope te verbreden van het MER en het projectbesluit dat doorlopen wordt voor de optimalisatie van De Onlanden. Zij stelden daarbij een variant voor, de Leekstermeervariant, die volgens hen het onderzoeken waard was. Wij hebben deze brief op 29 november 2022 beantwoord. De brief van de Stichting Onlanden was ook gericht aan u, het dagelijks bestuur van waterschap Noorderzijlvest en Gedeputeerde Staten van Groningen. De beantwoording is daarom inhoudelijk met hen afgestemd en is het een gezamenlijke reactie.

In de beantwoording (zie bijlage) wordt aangegeven dat wij het verzoek besproken en gewogen hebben, hierbij is echter geconcludeerd dat wij het verzoek niet honoreren. Naar aanleiding van de brief zal de scope van het MER niet worden gewijzigd. Dit hebben wij besloten vanwege de noodzaak om het watersysteem van de Electraboezem uiterlijk 2025 gereed te hebben. Dit is ook in het breed bestuurlijk overleg van 27 oktober 2022 voorgelegd aan de gebiedspartners, zij hebben ingestemd met het niet opnemen van de 'Maximaal breed/Leekstermeervariant' in de scope van de m.e.r. procedure.

Planning

Onder ander door een langere doorlooptijd voor het uitvoeren van onderzoeken stelt het waterschap de planning bij. Op 14 oktober 2022 is bekend geworden dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet met in ieder geval een half jaar wordt uitgesteld tot 1 juli 2023. De impact van het voorgaande kan nog niet exact gegeven worden.

De nieuwe inschatting van de doorlooptijd door het waterschap geeft in elk geval gewijzigde mijlpalen richting het projectbesluit. Hierdoor verschuift de vaststelling van het Projectbesluit door ons college van oktober 2023 naar verwachting naar het tweede kwartaal van 2024. Het realisatiejaar 2025 blijft hierbij nog steeds staan.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage: Antwoordbrief aan Stichting Onlanden

Aan:
de Stichting Natuurbelang De Onlanden
t.a.v. [REDACTED]

e-mailadres: info@deonlanden.nl

PER E-MAIL VERZONDEN

Assen, 29 november 2022
Ons kenmerk 48/5.8/2022001912
Behandeld door team Ruimte, Energie en Wonen (0592) 36 55 55
Onderwerp: Reactiebrief op ingezonden brief Stichting de Onlanden
(d.d. 24 september 2022)

Geachte [REDACTED],

Eind september 2022 ontvingen wij uw brief waarin u een verzoek doet om de scope te verbreden van het milieueffectrapport (MER) en het projectbesluit dat doorlopen wordt voor de optimalisatie van De Onlanden. U deelt uw zorgen in een vroegtijdig stadium en met deze actieve houding informeert u ons over uw bedenkingen en overwegingen. Wij zijn het bevoegde gezag om een reactie te geven. U richt uw brief ook aan het waterschap Noorderzijlvest en de provincie Groningen. Deze beantwoording hebben wij daarom inhoudelijk met hen afgestemd en is een gezamenlijke reactie op uw brief.

Hieronder gaan wij in op het door u ingediende verzoek en geven wij een reactie op de zorgen die u aandraagt en de punten waarvoor u aandacht vraagt.

Uw wens is de scope van de m.e.r.-procedure te verbreden met het alternatief dat u aandraagt en dat naast waterveiligheid ook de natuur ten goede komt.

De zorgen die u uit, zijn duidelijk en wij hebben begrip voor uw wens. Er is in een voortraject, dat gestart is in 2019 met de betrokken gebiedspartners, onderzocht welke mogelijkheden er zijn om zowel binnen als buiten De Onlanden de opgave voor extra waterberging te realiseren. Daarbij rekening houdend met een plus op de natuur en de realisatie van een robuust systeem. Dat traject heeft uiteindelijk geleid tot de huidige scope zoals benoemd is in de 'Toelichting projectbesluit en milieueffectrapportage' voor Optimalisatie van De Onlanden.

Zowel voor ons als voor de provincie Groningen en het waterschap Noorderzijlvest, is het voor de procedure van belang om deze scope te blijven hanteren. Zo kan tijdig de extra waterbergingscapaciteit gerealiseerd worden om het risico op overstromingen te verkleinen. Sinds het vaststellen van de waterveiligheidsnormen in de beginjaren 2000, is het jaar 2025 als uitgangspunt ge-

hanteerd, waarin het waterschap de bescherming moet bieden. De Droge Voeten 2050-studie en het daarvoor uitgevoerde plan-MER (Royal HaskoningDHV, 2014) zijn ook gericht op het jaar 2025. De optimalisatie van De Onlanden is daarin een belangrijke maatregel. De ervaring leert dat dergelijke ruimtelijke ingrepen veel voorbereiding vragen. Met de door u voorgestelde uitbreiding van de scope zal dit ook het geval zijn. De recente hoogwatersituatie 2022 bevestigt bovendien de noodzaak om de nodige watersysteemmaatregelen voortvarend op te pakken. Ook met het besef dat de situatie van 2022 niet zo extreem was als de situatie waarvoor onder andere de optimalisatie van De Onlanden in de toekomst bescherming moet bieden.

Uw zorg is dat De Onlanden, nu een robuust en natuurlijk systeem, wordt ingeruild voor een mechanische infrastructuur die met knoppen bediend moet worden.

Deze zorg nemen wij graag weg, want De Onlanden blijft onder reguliere omstandigheden het robuuste en natuurlijke systeem zoals u dat schetst. Alleen incidenteel bij extreem veel neerslag, wanneer het calamiteitenplan van het waterschap in werking treedt, zal tijdelijk afgeweken worden van de streefpeilen. In dat geval is er sprake van 'knoppen waarmee stuwen op afstand bediend worden' door het waterschap. Zoals in de 'Toelichting Projectbesluit en Milieueffectrapportage' ook wordt aangegeven, worden de waterstanden in De Onlanden na de inzet van de extra waterberging bij extreme situaties weer teruggebracht naar de gewenste streefpeilen, conform de huidige situatie.

Verder is uw zorg dat binnen de scope geen meest natuurvriendelijk alternatief bestaat en dat alle denkbare alternatieven binnen deze scope nadelig zullen uitpakken voor de natuur.

De Commissie m.e.r. heeft ons geadviseerd om een optimaal natuuralternatief op te nemen in de milieueffectbeoordeling. Het waterschap heeft aangegeven dit advies over te nemen. Op 29 november 2022 namen wij hierover een formeel besluit, door de Nota van Antwoord en de Nota Kansrijke oplossingsrichtingen vast te stellen. Daarna start het waterschap met het opstellen van het MER, met het bijbehorende onderzoek naar de mogelijk milieueffecten van de alternatieven. Dit onderzoek gaat inzicht geven in de gevolgen voor natuur en in de mogelijkheden om eventuele mitigerende en compenserende maatregelen te treffen. De uitkomsten worden betrokken bij de verdere besluitvorming. Tijdens de terinzagelegging van het ontwerp-Projectbesluit en het MER kunt u hierop uw zienswijze geven.

Wordt de functie waterberging geoptimaliseerd ten koste van de functie natuur?

De Onlanden heeft een dubbelfunctie. De functie 'natuur' is een volwaardig mee te wegen belang. Om die reden is er een m.e.r.-procedure waarin de verschillende maatregelen uitgewerkt worden en de effecten op onder andere natuur worden beoordeeld. De mogelijke milieueffecten die uit het MER blijken, worden vervolgens volwaardig meegewogen in de verdere besluitvorming. Zoals in de Toelichting is opgenomen, is het uitgangspunt dat de aanwezige natuurwaarden niet in kwaliteit achteruit mogen gaan en wordt er gestreefd naar versterking van de natuurwaarden. Pas als het MER gereed is, wordt door ons beoordeeld welk alternatief de voorkeur heeft.

Worden er kansrijke mogelijkheden onderzocht die te combineren zijn met een plus voor de natuur?

Niet alleen voor het alternatief Maximaal Breed, maar ook voor de alternatieven binnen het plangebied geldt dat er nadrukkelijk gezocht wordt naar maatregelen die te combineren zijn met een mogelijke plus voor de natuur. Hierover blijft de provincie Drenthe samen met het waterschap Noorderzijlvest gedurende de procedure in gesprek met u als belangenorganisatie en de betrokken gebiedspartners.

Kan onderbouwd worden waarom de oplossingsrichting Maximaal Breed is afgevallen?

In de Nota Kansrijke oplossingsrichtingen worden alle ingebrachte oplossingsrichtingen behandeld en op basis van een beoordelingskader op kansrijkheid getoetst. De oplossingsrichting Maximaal Breed valt, zoals u zelf ook aangeeft, af. Dit alternatief is namelijk niet realiseerbaar voor 2025 en valt buiten de begrenzing van het plangebied. Hiermee voldoet het niet aan de meegegeven uitgangspunten voor kansrijke oplossingsrichtingen.

Wij zien de meerwaarde van een dergelijk alternatief dat potentieel ruimte biedt voor extra waterberging in de toekomst. In een nader onderzoek in 2023 zal het waterschap (samen met de gebiedspartners) de impact hiervan in beeld brengen. Gelet op de inzichten ten aanzien van klimaatverandering en bodemdaling, is de kans reëel dat er ook na het realiseren van alle Droge Voeten 2050-maatregelen (in 2025) meer ruimte voor water gezocht moet worden. Maximaal Breed kan dan in beeld zijn als één van de maatregelen, die in samenhang met alle andere maatregelen op het watersysteem beoordeeld en verder uitgewerkt worden.

De scope voor de m.e.r.-procedure is onterecht vastgesteld, zonder besluitvorming op het hoogste bestuurlijke niveau.

Uw opmerking kunnen wij niet helemaal plaatsen.

In 2014 nam het algemeen bestuur van het waterschap Noorderzijlvest een besluit over Droge Voeten 2050 maatregelen en op 19 december 2018 besloot het algemeen bestuur om de Droge Voeten 2050 maatregel Optimalisatie waterberging De Onlanden uit te voeren. In dit besluit werd uitgegaan van de huidige scope.

In afstemming met de gebiedspartners is de reikwijdte van de scope in 2021 weliswaar aan de orde gekomen, maar dit overleg heeft niet geleid tot een afwijking van het besluit van het algemeen bestuur d.d. 19 december 2018.

Op 8 maart 2022 hebben wij het besluit genomen om de procedure te starten om extra waterberging in De Onlanden mogelijk te maken (optimalisatie van De Onlanden). Wij zijn bevoegd voor het nemen van het uiteindelijke Projectbesluit en het vaststellen van het daarbij behorende MER onder de nieuwe Omgevingswet (inwerkingtreding naar verwachting 1 juli 2023).

Resumerend

Terugkomend op uw verzoek om de scope uit te breiden voor de m.e.r.-procedure: wij hebben besloten uw verzoek niet te honoreren, dit vanwege de noodzaak om het watersysteem van de Electraboezem uiterlijk 2025 gereed te hebben.

Mocht uit de m.e.r.-procedure blijken dat er onaanvaardbare natuurschade optreedt, die niet met (mitigerende of compenserende) maatregelen uitlegbaar is, dan zal dit gevolgen hebben voor de verdere besluitvorming. Of van een dergelijke situatie sprake zal zijn, zal blijken uit de nog te doorlopen m.e.r.-procedure.

Wij gaan ervan uit hiermee uw vragen voldoende te hebben beantwoord.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
mede namens Gedeputeerde Staten van Groningen,
het dagelijks bestuur van het waterschap Noorderzijlvest,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage:

- Nota van Antwoord Optimalisatie waterberging Onlanden
- Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen

Afschrift aan:

- Provinciale Staten van Drenthe
- het college van Gedeputeerde Staten van Groningen
- het dagelijks bestuur van het waterschap Noorderzijlvest